

LOPPURAPORTTI

Saariselän maastopyöräilyn lähialuereittien suunnitteluhanke – ”Saariselän Trail Park”.

1. Toteuttajan nimi

Inarin kunta, yritys- ja kehittämispalvelut

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Saariselän maastopyöräilyn lähialuereittien suunnitteluhanke, Hankenumero: 202105

3. Yhteenveto hankkeesta

Saariselän jääkauden muovaamat kumpuilevat tunturimaastot ja laaja palveluverkosto tarjoavat ainutlaatuiset mahdollisuudet laadukkaan, kansainväliset standardit täyttävän pyörämatkailukeskuksen kehittämiseen. Pyöräily ja pyörämatkailu ovat maailmalla kovassa kasvussa ja näin myös Suomessa. EuroVelon ja Euroopan Parlamentin vuonna 2016 tekemän selvityksen mukaan Euroopan Unionissa pyörämatkailun vuotuinen arvo ylittää 44 mrd euroa ja pyörämatkailuun liittyviä työpaikkoja on reilut 500.000, mikä on enemmän kuin esimerkiksi teräs- ja risteilyteollisuudessa. Suomessa Pyöräilyliiton tekemän tutkimuksen mukaan euro pyöräilyyn tuottaa kahdeksan euroa yhteiskunnalle ja pyöräilyn taloudellinen arvo Suomessa on 1,072 miljardia euroa. Kyseessä on merkittävä markkina, jossa Inarin alueella erityisesti Saariselällä on mahdollisuudet menestyä. Saariselkä tunnetaan jo houkuttelevana pyöräilykohteena suomalaisten harrastajien keskuudessa, mutta ilman satsaamista reitistön jatkokehittämiseen meillä on vaarana jäädä markkinoilla jälkeen lajin kehittyessä.

Pyöräilyssä nousevana trendinä on perheystävällisten trail- ja bike parkkien rakentaminen. Parkit pitävät sisällään harjoittelualueita kuten pumptrackejä, ajotekniikkaratoja sekä niin kutsuttuja flow-polkuja eri tasoisille kuskeille. Tällaisia on rakennettu Suomessa mm. Rukalle, Leville, Ylläkselle ja Liperiin, Ruotsissa Åreen ja Norjassa Harstadiin ja Trysiliiin. Pyöräily parkit toimivat alueilla tärkeinä lähiliikuntapaikkoina ja matkailun vetovoiman vahvistajina. Bike parkin rakentaminen mahdollistaa tarjonnan keskittämisen pienelle alueelle, mikä lisää lajin turvallisuutta etenkin lajia aloitteleville, saavutettavuutta, luo sosiaalisia kokoontumispaikkoja paikallisille ja vierailijoille sekä vilkastuttaa elämää keskuksissa. Saariselällä luonnollinen paikka bike parkin rakentamiselle on Saariselkä Ski & Sport Resortin alue, missä toiminta on helppo laajentaa ympärivuotiseksi ja keskuksen alueella on lupa ulkoiluliikuntapaikkojen ja reittien rakentamiseen jo olemassa.

Bike parkkien rakentaminen on mahdollistanut mm. Keski-Euroopassa talvimatkailukeskusten aidon ympärivuotistumisen, kuten Sölden ja Lenzerheide, joissa kävimme Saariselän pyörämatkailuhankkeesta syksyllä tutustumassa. Norjan Trysilissä aloitettiin pyöräilymatkailun kehittäminen nollassa ja jo neljässä vuodessa paikasta kehittyi ympärivuotisesti vetovoimainen matkailukeskus, jossa perheille suunnitellut palvelut ovat keskeisiä. Ruotsissa Åressa vastaavalla tavalla rakennettu koko perheen trail park on Björnenissä mahdollistanut alueen palveluiden avaamisen myös kesäaikaan tarjoten tällä hetkellä töitä jo 17 paikalliselle. Kaikille mainituille keskuksille on yhteistä maastopyöräilykulttuurin vahva juurtuminen osaksi paikallisyhteisöä lisääntyneen tarjonnan myötä.

Inarin kunnassa on sitouduttu yhdessä alueen yrittäjien kanssa kesämatkailun edistämiseen tavoitteena matkailun ympärivuotisuus ja siten kestävä matkailutoiminta. 2012 tehdystä Saariselän rinnetoiminnan ja reittijärjestelmien master planissa suositeltiin ympyräreittien rakentamista ja infran suunnittelua kansainväliset standardit täyttäen. Tätä on Metsähallituksen luontopalveluiden toimesta toteutettu Saariselällä ansiokkaasti ja alueelta löytyy tällä hetkellä runsaasti ympyräreittejä laadukkaine retkeilyrakenteineen. Viimeisen kahden vuoden ajan Saariselän alueella on kehitetty pyörämatkailua kohti kansainvälistä tarjontaa kunnan vetämässä pyörämatkailun kehittämishankkeessa, jossa on mukana 10 yritystä ja Inari-Saariselkä Matkailu Oy. Hankkeen aikana on tullut esille, että etenkin perheystävällisten ja kokeilijoille soveltuvien reittien tarjonta on alueella puutteellista. Matalan kynnyksen reitti-infraan sekä harjoittelualueisiin panostaminen onkin hankkeessa saatujen tulosten perusteella seuraava merkittävä kehittämisen kohde. 11.1.2022 pidetyssä hankkeen työpajassa mukana olleista yritysten edustajista 100% oli sitä mieltä, että Saariselän pyöräilymatkailupalveluja ja reittitarjontaa tulee kehittää edelleen, siihen kannattaa satsata ja hakea hankerahoitusta. Lisäksi 90 % vastaajista tahtoi eritoten aloittelijoille ja perheille soveltuvia helppoja merkattuja reittejä.

Trail Parkin tärkeänä kohderyhmänä matkailutarjonnan ja alueen elinvoimaisuuden vahvistamisen ohella on myös paikalliset asukkaat koko Inarin alueella tarjoten lähialueen asukkaille kesäaikaan mielekkäitä vapaa-ajan kokoontumis- ja harrastuspaikkoja kunnassa.

Inarin kunnalla on nyt mahdollisuus vastata yrittäjien toimintaympäristön kehittämistähtoon hakemalla Saariselälle suunniteltavaan ja rakennettavaan TrailParkkiin rahoitusta Elyn maaseudun kehittämishajelmasta:

2. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (toimenpide 7)

- Selvitykset ja suunnitelmat (ohjelman alatoimenpide 7.1) Esimerkiksi vesihuoltoon tai reitistöihin liittyvät suunnitelmat sekä maisemanhoitosuunnitelmat.

- Vapaa-aika ja matkailuinvestoinnit (ohjelman alatoimenpide 7.5) Yleishyödylliset investoinnit, joilla voidaan edistää matkailua ja asumisviihtyvyyttä.

Rahoituksessa etusijalla ovat reitit, joille on tehty reittitoimitukset. Saariselkä Ski & Sport Resortin alueella olevien maiden osalta tämä on kunnossa. (lupa sovittu, toimitusjohtaja Jarmo Katajamaa)

Saariselkä TrailPark hankkeessa haemme rahoitusta seuraaviin asioihin:

Suunnittelu ja konsultointi:

1. Flow reitit: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 1kpl nousureitti ja

3-4 kpl flow reittiä alas, sijoittelu kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

2. Lasten reitit: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 3-4kpl ja sijoittelu

kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

3. Taitoalue: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 1kpl nousureitti ja

2kpl helppoa flow reittiä alas, sijoittelu kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

4. Pumptrack: Visuaalinen layoutsuunnittelu 2D ja 3D 1kpl PDF

5. Alustavat rakennetyypit

6. Hankesuunnitteluraportti PDF

7. Tavoitehinta-arvio PDF

8. Hankinnan konsultointi

9. Hankinta-asiakirjojen läpikäynti ja kommentointi

Budjettiarvio sisältäen tarvittavat materiaalit ja matkakulut

Trail Park suunnitelmat 30 000 €

Hankkeen koordinointi 7 500 €

Muut kustannukset 2 500 €

Hankkeen kokonaisbudjetti 40 000 €

Aikataulu 1.7.2022—28.2.2023

- Heinäkuu 2022: Hankkeen aloitus 1.7.2022, hankekoordinointiyrityksen valinta, suunnittelukonsultin kilpailuttaminen

- Elokuu 2022; konsultin valinta, työn aloitus, työryhmien kokoukset

- Syyskuu - marraskuu 2022: Toimenpideteemat nro 1-7

- Joulukuu 2022; Suunnittelutyö on valmis, käydään toimenpidetehdot 8-9

- Tammikuu-helmikuu 2023; mediatilaisuus Saariselällä ja hankeraportointi.

Hanke päättyy 28.2.2023.

Hankkeen jälkeen

Erillisenä investointihankkeena tammikuussa 2023 avautuvassa rahoitushaussa yllämainittujen kohteiden rakentaminen Saariselkä Ski & Sport Resortin hallinnassa olevalle rinnetoimintaan tarkoitettulle alueelle tilatun suunnitelman mukaisesti.

4. Raportti

4.1 Hankeen tavoitteet

a. ylempien tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Maaseudun kylien kehittäminen

b. hankkeen tavoitteet

Hankkeessa oli tavoitteena toteuttaa suunnittelu ja konsultointityöt seuraaville:

1. Flow reitit: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 1kpl nousureitti ja

3-4 kpl flow reittiä alas, sijoittelu kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

2. Lasten reitit: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 3-4kpl ja sijoittelu

kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

3. Taitoalue: Visuaalinen layoutsuunnittelu; alustavat reittilinjaukset 1kpl nousureitti ja

2kpl helppoa flow reittiä alas, sijoittelu kartassa 2D ja 3D 1kpl PDF

4. Pumptrack: Visuaalinen layoutsuunnittelu 2D ja 3D 1kpl PDF

5. Alustavat rakennetyypit

6. Hankesuunnitteluraportti PDF

7. Tavoitehinta-arvio PDF

8. Hankinnan konsultointi

9. Hankinta-asiakirjojen läpikäynti ja kommentointi

4.2 Toteutus

a. toimenpiteet

Hankkeessa on tehty suunnitelmat hankesuunnitelman mukaisille trail park reiteille. Suunnitelmista on saatu raportti karttoineen. Lisäkipään alueelle on suunniteltu kaksi helppoa nousureittiä ja neljä helppoa laskureittiä. Lisäksi lisäkipään alarinteeseen on suunniteltu lapsille nousureitti ja neljä eritasoista laskureittiä. Lisäksi rinteeseen on suunniteltu taitoharjoittelualue ja pumptrack.

Kaunispään alueelle on suunniteltu kolme keskivaativaa laskureittiä. Kaunispäälle ei ole erikseen suunniteltu nousureittiä, koska Kaunispään huipulle menee useita tähän tarkoitukseen soveltuvia teitä ja ulkoilureittejä.

Lisäksi hankkeessa suunniteltiin yhdysreitit lisäkipään huipulta kansallispuiston merkityille reiteille ja Saariselkä Ski & Sport Resortin alueelta Saariselän keskustaan. Yhdysreitit palvelevat pyöräilymatkailijoita ja alueen yrityksiä. Näitä reittejä ei oltu huomattu mieltä alkuperäisessä suunnitelmassa, mutta konsulttisuunnittelijayritys Klue'n mukaan näillä reiteillä saadaan Trail Parkin hyöty paremmin myös muille Saariselän alueen yrityksille ja myös siirtyminen muille reiteille Saariselän keskustasta helpottuu.

Hankkeessa on järjestetty kolme työpajaa ja maastokatselmus alueen yrityksille.

Reittien suunnittelutyön on toteuttanut Klue-Allegra, ja työpajat, maastokatselmuksen ja hankkeen koordinoinnin on toteuttanut Outdoor Expert Saariselkä

b. aikataulu

Hankkeen aloitustyöpaja järjestettiin 30.8.2022. Työpajan kanssa samaan aikaan Klue-Allegran ensimmäinen suunnittelija vietti Saariselällä 3 päivää tutustuen suunnittelualueeseen ja hankkeen toimintaympäristöön.

Varsinainen reittien suunnittelutyö tehtiin syyskuussa, jolloin Klue-Allegran suunnittelija vietti Saariselällä kaksi viikkoa tehden suunnitelmia.

Hankkeen toinen työpaja ja maastokatselmus järjestettiin 12.10.2022 Saariselkä Ski & Sport Resortissa.

Klue-Allegra toimitti valmiit suunnitelmat 30.11.2022.

Kolmas työpaja järjestettiin 9.1.2023. Työpajassa käytiin läpi valmiit suunnitelmat ja suunniteltiin jatkoa hankkeelle. Hankesuunnitelmassa mainittua mediatilaisuutta pidettiin vähän tarpeettomana tässä vaiheessa, koska ei ole varmuutta saadaanko tehty suunnitelmat vielä toteutettua, joten mediatilaisuus jätettiin pitämättä. Muuten hanke saatiin toteutettua hyvin hankesuunnitelman mukaisessa aikataulussa.

c. resurssit

Inarin kunnan yritys- ja kehittämispalveluissa vaihtui henkilöstö hankkeen aikana. Tästä johtuen myös hankkeen vastuuhenkilö muuttui kesken hankkeen ja myös hankkeen aloituspalaveri pidettiin ehkä hiukan myöhässä aloitukseen nähden. Kuitenkin hankkeen koordinaatio ostettiin ulkopuoliselta asiantuntijalta Outdoor Expertiltä minkä vuoksi toteuttajaorganisaation henkilömuutoksilla ei onneksi ollut juurikaan vaikutusta hankkeen toteutukseen.

d. toteutuksen organisaatio

Hankkeen koordinaatio- ja valvontapalvelut ostettiin ulkopuoliselta asiantuntijalta. Kilpailutuksen perusteella koordinaatiopalvelujen toteuttajaksi valittiin Outdoor Expert.

Myös Saariselän Trail Park -alueen suunnittelu- ja konsultointipalvelut ostettiin ostopalveluna. Kilpailutuksen perusteella toteuttajaksi valittiin Klue oy.

e. kustannukset ja rahoitus

Saariselän maastopyöräilyn lähialuereittien suunnitteluhanke on saanut 40 000 euron rahoituksen Lapin Ely-keskuksen kautta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (Eurooppa investoi maaseutualueisiin). Hankkeen toteutusaika on 1.7.2022 - 28.2.2023. Hanke on toteutettava rahoituspäätöksessä hyväksytyyn suunnitelmaan, kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman mukaisesti.

f. raportointi ja seuranta

Hankkeen koordinaatiotyöstä vastannut Outdoor Expert piti hankkeen aikana säännöllistä yhteyttä hankkeen toteuttajaan eli Inarin kuntaan. Hanke eteni koko ajan sovitusti aikataulussa.

g. toteutusoletukset ja riskit

Hankkeen toteutusaika oli lyhyt ja riskinä oli, että aikataulussa ei olisi pysytty.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeen työpajoihin osallistui Inarin kunnan ja Metsähallituksen edustajien lisäksi edustajia useasta Saariselän yrityksestä.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tuotoksena syntyneet reittisuunnitelmat vastaavat hyvin alueen reitti-infran kehitystarpeisiin. Infran kehitys mahdollistaa alueen maastopyöräilymatkailun kehittymisen, ja tukee yritysten maastopyöräilytuotteiden kehitystä.

Useat alueella toimivat yritykset ovat luoneet maastopyöräilyyn keskittyvää liiketoimintaa, joten hankkeen tuloksilla on laajoja vaikutuksia alueen maastopyöräilymatkailun kehitykseen.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Jatkotoimenpiteiksi esitämme hankkeessa tehtyjen reittisuunnitelmien toteuttamista suunnitellulle alueelle. Toteutusta varten haetaan rahoitusta investointihankkeelle.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Ivalossa 15.3.2023

Katariina van Boxtel